

Organ för svenskarna i Estland.

Estniska akademiker om Estlandssvenskarna.

Söndagen den 7 november hade av Svensk-Estniska Samfundet vid Tartu Universitet anordnats en diskussionsafton. Diskussionen gällde de svensk-estniska förbindelserna och bildandet av ett svensk-estniskt institut i Tartu. Därvidlag kom naturligtvis även estlandssvenskarnas betydelse på tal.

Universitetets rektor prof. Köpp höll ett inledande anförande vari han fastställde de moment, som kunde komma i fråga vid kontakt mellan Sverige och Estland.

“Det är ju så att folken sedan urminnes tider haft förbindelser med varandra. Men att tala om nödvändigheten av förbindelser mellan Sverige och Estland vore alldeles onödigt, då kontakten de båda staterna emellan redan är så pass utvecklade. Under en längre tid ha de ju haft samma historia. I våra dagar spela dock de ekonomiska förbindelserna den största rollen. Och i och med dem kommer även kulturutbyte att äga rum.”

Konsulent Ruus inledde diskussionen med att uppläsa en artikel, som behandlade dessa frågor: historiens, det ekonomiska livets och kulturens betydelse vid förbindelserna mellan Sverige och Estland.

“Vilken är den ledande länken mellan de båda staterna?” frågar talaren. “Utän tvivel spelar Estlands svenska kustbefolkning en stor roll. Före Frihetskriget var estlandssven-

skarnas insats i det politiska livet mycket liten eller så gott som ingen. Männen lägo nämligen ofta ute till sjöss och sysselsatte sig föga med politiska frågor. Dock ha de helt passivt kommit att medverka vid skapandet av de svensk-estniska förbindelserna, i det att det första objektet för svenskarnas uppmärksamhet var estlandssvenskarna. Huvudintresset har sedan så småningom överförts på majoritetsbefolkningen.”

Vidare behandlade konsulent Ruus förutsättningarna för kulturellt utbyte. “Samarbetet har hittills varit ganska ensidigt, emedan Sverige har kommit längre i sin utveckling och kontakt ej kan åstadkommas mellan vetenskapsgrenarna här i Estland och där. Esterna lägga nämligen största vikt vid sång, musik och teater, medan hos svenskarna tekniska och sociala frågor utgöra huvudintresset. Områden, där de båda folken stå jämsides, vore handarbete och ungdomsrörelsen.

Grunden för kulturellt samarbete äro goda ekonomiska förbindelser.

För att ett gott, vänskapligt förhållande skulle kunna existera, måste den svenska nationella självtillräckligheten i någon mån undertryckas.

Intresset för det svenska språket har under de senare åren växt sig stort i Estland. I några av huvudstadens skolor läser man t. o. m. svenska som frivilligt ämne. Vore det ej då idé att vid varje fakultet vid universitetet ha en svensktalande fackman? Och vore det ej önskvärt att försöka verka för spridningen av est-

niskt språk och estnisk kultur i Sverige?”

Efter detta anförande öppnades diskussionen med prof. Suits som ordförande. Historiens betydelse förfäktades kraftigt. “Visserligen spelar det historiska momentet ingen dominerande roll vid svensk-estniskt samarbete, men när man nämner den tid, då Sverige och Estland lydte under samma konung, anslår man dock hos svenskarna fördelaktiga känsloträngar, emedan detta var under Sveriges stormaktstid”.

Docenten Tiitsoos anförande väckte livlig debatt och opposition, delvis därför att han missuppfattades. Han påvisade nämligen, att det vore till föga nytta att ha svenktalande fackmän vid varje fakultet. Detta vore naturligtvis högst önskvärt inom de humanistiska vetenskaperna. Särskilt vore det så, om man ville komma in i svenskt tänkesätt och strävade efter andlig kontakt. Att läsa svensk skönlitteratur i översättning gäve ej alls samma behållning, som att läsa den på originalspråket. Men å andra sidan vore det ej nödvändigt att kunna behärska svenska språket inom de exakta vetenskapsgrenarna för att förmå tillgodogöra sig svenska vetenskapsmäns arbeten, då dessa dock i de flesta fall publicera sina skrifter på tyska, engelska eller franska.

På detta anförande följde en skarp debatt. Därunder kom man in på betydelsen av att svenskar lärde sig estniska. “Hur skulle det vara att upprätta ett estniskt lektorat i

Teologisk och etisk synd.

Då jag ser, att min artikel "Synd eller icke synd?", som publicerades i Kustbon för någon tid sedan, blivit missförstådd med avseende på ändamålet och i viss mån även på innehållet, ser jag mig nödsakad att såsom kommentar till denna publicera föreliggande artikel.

Min avsikt med "Synd eller icke synd?" var att ur ren mänsklig synpunkt visa, hur vanliga dessa syndaföreställningar äro, som florerat litet varstans ute i bygderna. Det var ingalunda min mening att formulera det teologiska syndbegreppet, såsom förf. till "Kristet syndmedvetande" tycks ha uppfattat det.

Och så var det en liten miss-tolkning av min mening i frågan om vem som förlänat människan samvetet.

Det är ej likgiltigt, om det är Gud eller någon annan, som givit henne det. Människan har av naturen (av Gud, om man så vill — om man hellre vill använda det uttrycket) begåvats... Med Gud menar jag då allas och alltings Upphov och den alltjämt skapande och styrande Kraften, vilket icke alltför mycket torde avvika från det teologiska begreppet. För att undvika vidare missförstånd skall jag i fortsättningen använda den benämningen.

Men för att återkomma till frågan om syndbegreppet, så är det vanskligt att diskutera det, då man betraktar det ur tvenne olika synpunkter såsom här skett, nämligen ur teologisk och humanistisk.

Allt, som strider mot Guds vilja, är synd. Jag instämmer. Men huru yttrar sig då Guds vilja i fråga om människan? Teologiskt sett har man ju uppenbarelsen, bibeln att hålla sig till. Man kan säga, att det är synd, som strider mot Guds bud, sådana de äro uttryckta i bibeln. Men skulle det då vara omöjligt att skilja mellan rätt och orätt, mellan synd och icke-synd för den som icke känner bibeln? Frågan torde vara berättigad, då man betänker, att de som verkligen känna bibeln utgöra blott ett fåtal.

Nej, människan har ju inom sig en moralisk lag, som gör att hon känner sig stå i samband med en högre värld, med Gud. Genom denna etiska lag gör sig Guds vilja förnimbar och lär henne att skilja mellan gott och ont. Begår en människa en handling, som strider mot denna lag, så begår hon därmed en synd. Hon kommer att lida av inre disharmoni, som hämmar hennes utveckling och slappar hennes moraliska styrka. Synden har då i sista hand att göra med människans hela livsriktning och yttrar sig däri att hennes personlighet dras nedåt och hindras i sin utveckling. Människan blir kvar på ett lägre livsplan, hon blir slav under omständigheterna, hon blir "inkrökt i sig själv".

I andra rummet kommer då den enstaka handlingen, men där kan man ju igen tvista utan att komma till något bestämt resultat. Det händer ofta, att två människor råka i dispyt om, huruvida en sak är synd eller ej. Den ena säger: "Det är synd att dansa". Den andre är av motsatt åsikt. Vem har då rätt? — Båda.

Samma sak, betraktad ur två olika synpunkter, ter sig givetvis olika för de båda betraktarna, och entvist om vem som har rätt, kan ej leda till något resultat, så länge man ej bedömer saken med samma måttstock. Det är som att titta ut genom två fönster och var på sitt håll tvista om, vad man ser.

Detta för att belysa de båda artiklarnas förhållande till varandra. Drar man ut konsekvenserna av vad här ovan sagts, får man svar på de av förf. till "Kristet syndmedvetande" framställda frågorna.

Jag fasthåller sålunda vid de åsikter jag uttalade i "Synd eller icke synd?" utan att på något sätt betvivla riktigheten av framställningen i "Kristet syndmedvetande". *Sigurd Ring.*

Syföreningen

för svenska läsrummet i Tallinn samlas onsdagen den 1 dec. kl. 5 em. i Svenska läsrummet. Rüttili 9.

Estniska akademiker...

Uppsala? Esterna gjorde ju annars ej mycket för att sprida sin kultur i Sverige. En av de främsta orsakerna till att kontakten mellan Estland och Sverige ej är så god som den kunde vara, är, att esterna förhålla sig skäligen passiva".

Varpå prof. Wieselgren i ett längre anförande bl.a. genmälde, att svenskarnas nationella själv-tillräcklighet nog vore ett lika stort hinder.

Nu kom man även in på frågan om estlandssvenskarnas betydelse. Anmärkningsvärt är uttalandet av mag. Ariste. "Att estlandssvenskarna hittills ej gjort någon kulturinsats berodde på att de haft så ytterligt få större namn att uppvisa. Icke en enda estlandssvensk hade ju förmått skaffa sig akademisk bildning, förrän under de allra senaste åren. Men nu funnes det ju unga svenska studerande vid Tartu Universitet, och om tjugo år skulle nog dessa ha gjort en kulturinsats, framför allt som förmedlare mellan svenskt och hestniskt, så att flera av den dem då vore kända namn".

Frågan om estlandssvenskarnas utvecklades vidare, och ett förslag framlades, att i stället för att söka direkt förbindelse med Sverige rikta uppmärksamheten på den svenska kustbefolkningen. Detta vore ju mer naturligt, då man med dem hade dagligt umgänge.

Diskussionen började nu bli invecklad. Man hade alldeles kommit bort från avsikten med densamma. Ordföranden framställde frågan, om det vore önskvärt, att upprätta ett svenskt-estniskt institut, vilken besvarades jakande.

Diskussionen, som dragit ut på tiden, kunde ej slutföras och vidare behandling av frågorna måste uppskjutas.

E. L.

Svenskarna förlorade.

Vid den första matchen i boxning i torsdagskväll mellan Stockholm och Tallinn i biografen Ars lokaler i Tallinn slutade denna med 12:4 till Tallinns fördel.

Storslagen högtidsdag på Vormsö.

Den 14 november artade sig till alla Vormsöbors stora dag. Det blev i ordets bästa mening en tacksägelsedag. Ett under provningar och bekymmer påbörjat verk hade nått sin fulländning. Hullo tidsenliga skolhus stod fardigt till invigning.

På söndagsmorgonen stod hela ön i festlig flaggskrud. Kyrkklockorna kallade till andakt och tacksägelse. Födelsedagsbarnet öppnade sina dörrar för den myllrande människomassan som ville bringa den nyfödda sin hyllning. Redan långt före öppningshögtidigheternas början var den rymliga skolsalen till trängsel fylld. I festligtformande ordalaghälsade kommunalordföranden Johan Landman alla hjärtligt välkomna. Därefter följde invigningsakten som förrättades av prosten Hj. Pöhl. Länets skolinspektör Jaanvärk vände sig i välvalda och varma lälsningsord å Bildningsministerns vägnar till den festfirande menigheten samt lyckönskade på det hjärtligaste detta föredömliga företag som Vormsö kommun till stor del har lyckats genomföra på naturalförpliktelsens väg. Hälsningen hedrades med avsjungandet av hymnen. Kommunalsekreteraren August Kalle lämnade åhörarna en intressant överblick över den ekonomiska sidan av skolhusbygget, varav framgick, att varje skatteskyldig medlem inom kommunen icke har belånats årligen med mer än 40 sent under den kommande 25-års perioden. Således icke alls några skräckinjagande siffror! Vormsö manskör under ledning av läraren Anders Westerblom bringade dagen sin mäktiga sångarhyllning. Chefen för Länets Skolstyrelse direktor Loosme framförde länets bästa välgångsönskningar till öns nya bildningshärd och betonade att han å sin sida önskade kommunen initiativ och framgång vid lösningen av liknande brinnande behov. Som gåva överlämnade han till båda skolorna nationaleposet "Kalevipoeg" i praktband. Folksekreteraren N. Blees understök i

sitt anförande, att blott kärleken till modersmålet gör oss starka i förpliktelsen mot fosterlandet. I medryckande ordalag framförd kommunaltjänstemannen Hugo Mickelin brandkårens och skyddskårens varmaste välgångsönskningar till "födelsedagsbarnet" och uttalades förhoppningen om, att skolungdomen inte måtte stå främmande för dessa två samhällsbefrämjande företag: brand — och skyddskåren.

Skolförståndarna Anders Nyman, Johan Kalff och Joh. Berggren uttalade alla sin glädje över det nya, som sporrar till ökad arbetsglädje och ansvar. För Sv. Odl. Vänner talade prosten Hj. Pöhl och betonade att fören. initialer "sträva och verka" måtte bli ledstjärnan i denna nya bildningsanstalt. Födelsedagsbarnet hyllades med många telegrafiska och skriftliga hälsningar.

Omedelbart efter invigningsakten vidtog skördefesten och invigningen av Fosterländska Förbundets fan. I ett längre anförande redogjorde sekreteraren i länets Fosterländska Förbund Enn Sörmus för innehållet av skördefesten och uppmanade alla vormsöbor till medverkan i statens krävande uppgifter. Även här medverkade manskören på ett förtjänstfullt sätt. Dessutom föredrog fyrmästaren Vilipere några violinsoli. Hälsningstelegram avsåndes till riksförståndaren, premiärministern och bildningsministern, från vilka även svarshälsningar ingingo.

På kvällen vidtog den inofficiella delen av programmet, som inleddes med körsång och violinsolo av fyrmästaren Vilipere till ackompanjemang av dr. E. Klemmer. Tvåaktaren "Den hyrda fästmannen" avtvingades allmänheten hjärtliga skrattsalvor. Svenska gymnasietts välöfvade folkdanslag blev en sannskyldig succé.

Först vid midnattstimmen bröt man upp, och vormsöbornas stora dag var lyktad men minnenade stå kvar.

Svenska Odlingens Vänners bibliotek

Rüütli 3, hålles öppet alla helgfria onsdagar kl. 7.30 — 8.30.

Avsked.

*Blek och höstlig måne
över vikens dyning,
och långt över havet
svag en morgongryning.*

*Ensam stjärna blänker
mellan ekestammar.
Vitt som skum det stänker
över böljekammar.*

*Arm i arm vi drömma,
medan vattnen sjunga
höstlig sång, och tunga
dyningarna gunga.*

*Här på kära ställen
tigande vi stanna.
Kära, är du sorgsen?
Varför sänks din panna?*

*Bort flög sommarns lycka.
Likt en sträng man spänner
hårt, så jag det känner,
när vi taga avsked. Songe.*

Ny församlingssystem till Runö utsedd.

Frk. Anna Ollén, född i Stockholm den 25 mars 1893, har i dagarna utsetts till församlings- och sjuksyster för Runö församling. Frk. Ollén är utbildad Röda-Kors-syster och har tjänstgjort såsom avdelningssköterska å Maria sjukhus i Stockholm. Den nya systemen äger utmärkt betyg över kunskaper och praktiska färdigheter och har hon under sin verksamhet icke blott tänkt på kroppens vård utan även på de sjukas andliga bästa.

Runöborna kunna nu möta vintern med lugn. Den välbehövliga sjukvårdshjälpen och församlingssystemen välkomnas på det hjärtligaste!

Vormsi-nytt.

Under ledning av den kände estlandssvenske sportmannen Vallin, Hullo, samlas Vormsiungdomen till aftongymnastik i Hullo nya skolhus.

Vormsi skytteförening har i år överraskats av en synnerligen god rävfångst. — Jägarnas list övergår villebrådet.

Prästgårdens sykrets samlas varje torsdag kl. 3 e. m. och arbetar flitigt för "de fattigas julglädje". Det finnes löfte om symaskin och rikliga mönstertidningar. Alla hjärtligt välkomna till våra svaftnar.

Elevkooperationen.

Under de senaste åren har man alltmer och mer börjat fästa uppmärksamheten vid kooperativens införande i skolorna. Statsmakten gillar även denna form av företagsamhet och har stadgat vissa förmåner för densamma.

Det är klart, att kooperativet äger stort värde redan ur folkuppfostringspunkt och är även ägnad att tjäna samhället. Den unga individen blir redan tidigt en verksam medlem av samhället och erhåller därigenom både teoretiska och praktiska insikter på det ekonomiska området och i föreningsverksamheten. Därmed skapas goda och pliktrogna medborgare, som verka för sitt eget och allas gemensamma bästa.

Svenskbygdens skolor, som äro spridda på kuster och öar med långa vägsträckor både till lands och sjöss och äro avlägsna från städer och affärsföretag, skulle i främsta rummet vara i behov av sådana kooperativa företag. Rent praktiskt sett skulle det bli en lättning även för läraren, som annars ofta är tvungen att utdela skolmaterial på rasterna. Eleverna skulle då själva sköta denna angelägenhet. Dessutom kunde eleverna alltid erhålla behöfvlig material till billigare pris och även av bättre kvalitet. Vid ett sådant företag (om det skötes väl) kan man alltid räkna med ett nettoöverskott, som står till företagets förfogande vid årsslutet (vanligtvis om våren) och kan utnyttjas till skolans och elevernas bästa. I en estnisk skola på fastlandet kunde elevkooperativet av nettoöverskottet från tvenne år till skolan anskaffa en fullständig uppsättning instrument till en mandolinorkester. Och vilken glädje för eleverna att själva kunna bidra till sin egen och andras trevnad!

Måtte denna tanke ej rinna ut i sanden utan även få en tillämpning i svenskbygdens skolor och därmed steg för steg följa med utvecklingen.

Stadgar jämte råd och upplysningar kunna erhållas hos Eesti Ühist. Liit, Tallinn.

Homo novus.

Mordkomplott mot valdelegater i Ural.

De första våldsdåden i samband med kompanjen för valen i Sovjetunipnen ha förekommit i Sverdlovsk i Ural, där två personer avrättats för mordförsök på officiella representanter för valkommissionen i Kungursk.

De båda avrättade, vilkas namn äro Vasalij Blinkov och Vasilij Lovikov, betecknas i tigningsreferaten från rättegången som "Sovjetmaktens fiender". Några närmare uppgifter om mordförsöket lämnas däremot icke.

Luciafest anordnas den 12 dec. kl. 5 i Tyska flickgymnasiet Kentmanni 6, Tallinn.

FENIX Föreningsgat. 7. **DRUVAN** Engelbrektsgat. 5

Gå till den av dessa restauranger som är Eder närmast då Ni vistas i

MALMÖ

Intima och hemtrevliga lokaler. Omtyckta klubber.

Direktion: Aktiebolaget Malmörestauranger.

A.-B. GESTRIKLANDS YLLEFABRIK JÄRBO

FILTAR VADMAL SPORTTYGER

Kinnaströms Väveri A.-B. Kinna
Randiga och rutiga bomullstyger, Bomullsflanell, Crepe-Frottéer, Poplin, Silkesblustyg Zefyr. Bolstervar, Cover. - Coat, Jacquardbolster Kadettyg, Möbelyg.

Glöm ej

att Ni inbesparar 20% av arbetstiden om Ni använder

ORSA vadsåblad

Efterfråga dessa i närmaste järnaffär

Tillv: **A/B ORSA Sägbladsfabrik,**

Ensamförsäljare:

Birger Olssons Järnhandel, Orsa.
Tel. Namnanrop. Telegramadress: Järnbirger.

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

M. Westerblom, ansvarig red

A. Stahl.

A. Aspelin.

Rüütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes	Utlandet
1 år Ekr 2:—	1 år Ekr. 4:—
1/2 " " 1:—	1/2 " " 2:—

Gudstjänster.

Svenska kyrkan i Tallinn:

Söndagen den 28 nov. kl. 11 fm. högmässa, med nattvardsgång. K. Nilsson.

är namnet, som garanterar verklig kvalitet å plogar och plogdelar

Bästa drivkraft för fartyg

av alla slag är

Marin-motorn **J. M.** June-Munktel

A.-B. JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK
el 197, 8 7 — JÖNKÖPING — Telegr. Moto

Prima PORTLAND CEMENT

från

A/B Gullhögens Bruk, Skövde.

E. W. JUST

Blekeri-Färgeri-Merserisation

Tel. 1 48 BORÅS 21 48

GEFLE NYA STUVERIAKTIEBOLAG

Gävle

Medlem av Norrlands Stuvareförb.

Telegramadr.: Stoving. Tel. 277.

Clofströms

Rostfria Kekkär!

rekommenderas.

A.-B. LYCKES SÖNER

Fiskebäckskil.

Konservfabrik för inläggning av finare aniovis och sillkonserver. Tel. 15.